

Book Review

การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ

วิเชียร พันธุ์เครือบุตร¹

การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย ผ่านพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในหมวด 8 มาตรา 58 (2) ว่าให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น เป็นผู้จัด และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แสดงถึงเจตนารมณ์ที่ให้ทุกภาคส่วนของประเทศนี้ได้ร่วมกันรับผิดชอบในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ ของ ดร.เมตต์ เมตต์การุณจิต เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เห็นภาพของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนได้ชัดเจนขึ้น ด้วยขนาด รูปแบบ และการจัดพิมพ์ของ บัญชีพอายท์ แม้จะมีความหนา 287 หน้า ยังคงเป็นหนังสือที่หน้าหยาบอ่านเป็นอย่างยิ่ง สิ่งที่ยังบอกได้ดี ก็คือมีการจัดพิมพ์เป็นครั้งที่ 2 แล้ว

หนังสือบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมผู้เขียนได้แบ่งออกเป็น 13 บท ตั้งแต่บทนำไปจนถึงปัญหาอุปสรรค ซึ่งสามารถจัดกลุ่มการนำเสนอได้เป็น 4 ส่วน คือ หลักการ และทฤษฎี ผู้มีส่วนร่วม ลักษณะของการมีส่วนร่วมและปัจจัยส่งเสริม และปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วม ซึ่งแต่ละส่วนมีการเชื่อมโยงถึงกันได้ดี มีความต่อเนื่องกัน การนำเสนอมีภาพ แผนภูมิ ตาราง ประกอบการบรรยาย ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย

ในส่วนหลักการทฤษฎี กล่าวถึงตั้งแต่ปรัชญา เงื่อนไข ข้อจำกัด วิทยาการในการมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งครอบคลุมไปถึง ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม ค่านิยมการมีส่วนร่วม นโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วม การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการมีส่วนร่วม ตลอดจนการมีส่วนร่วมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ผู้มีส่วนร่วม ผู้เขียนได้กล่าวถึงตั้งแต่ผู้เกี่ยวข้อง ไปจนถึงบทบาทหน้าที่ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องหลักได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน

¹ อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย / รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยนครราชสีมา

ท้องถิ่น มีการบรรยายถึงการมีส่วนร่วมผ่านทางการกระจายอำนาจทางการศึกษา ซึ่งมองโรงเรียนในภาพที่เป็นนิติบุคคล ที่ได้รับการกระจายอำนาจลงมาสู่ท้องถิ่น จึงเป็นหน้าที่ส่วนท้องถิ่นที่ต้องจัดการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบในอนาคต

สำหรับลักษณะการมีส่วนร่วม ผู้เขียนได้เน้นไปในบทที่ 12 ที่มุ่งไปยังเรื่องนโยบาย แผน โครงการ ซึ่งล้วนมีกระบวนการตั้งแต่กำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ การควบคุม ติดตาม และประเมินผล นโยบาย ส่วนท้ายสุดคือปัจจัยส่งเสริมและปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วม ผู้เขียนได้แยกเป็นประเด็น ปัจจัยส่งเสริม ปัจจัยอุปสรรค การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมบริหารจัดการ ข้อเสนอแนะและบทสรุป

หนังสือนี้จึงเหมาะสมอย่างยิ่งกับผู้ที่กำลังศึกษาในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา และผู้ที่ศึกษาในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ นอกจากนี้ยังเหมาะกับผู้บริหาร

การศึกษา และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะผลักดันให้การจัดการศึกษาเป็นแบบทุกภาคส่วน ได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ด้วยประสบการณ์ของผู้เขียนที่เป็นทั้งนายอำเภอ เป็นกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลระดับจังหวัดและเป็นอาจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้เขียนจึงได้ถ่ายทอดทั้งในแง่หลักการ พร้อมกับการสอดแทรกประสบการณ์ที่ได้จากการบริหารไปพร้อมกัน

การบริหารจัดการศึกษาในยุคต่อไปนี้ ต้องเป็นการจัดการศึกษาที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม ต้องเปลี่ยนทัศนคติจากเดิม ที่ว่าจัดการศึกษาเป็นเรื่องของสถานศึกษา เพราะแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดแบบหัวเดียวกระเทียมลีบ ให้มาเป็นแนวคิดแบบใหม่ เป็นแบบร่วมแรง แข็งขัน อนาคตของชาติจึงจะแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บั๊กพอยท์